

Hallintovaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (Euroopan syyttäjänviraston perustaminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (Euroopan syyttäjänviraston perustaminen) (U 64/2013 vp): Hallintovaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 13/2017 vp — U 64/2013 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Katariina Jahkola, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Hannele Taavila, sisäministeriö
- valtiosyyttäjä Ritva Sahavirta, Valtakunnansyyttäjänvirasto
- poliisiylitarkastaja Markku Ryymin, Poliisihallitus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin antanut asiassa lausunnot HaVL 26/2013 vp, HaVL 15/2014 vp, HaVL 1/2015 vp, HaVL 17/2015 vp, HaVL 45/2016 vp ja HaVL 2/2017 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Asetusehdotuksella perustettaisiin Euroopan syyttäjänvirasto (European Public Prosecutor's Office, EPPO) EU:n taloudellisia etuja vahingoittavien rikosten tutkintaa ja syytetoimia varten. Näitä rikoksia olisivat ns. unionipetosdirektiivissä määritellyt rikokset, joita tulopuolella olisivat lähinnä tulliveropetokset ja vakavat, vaikutuksiltaan rajat ylittävät arvonlisäveropetokset (kynnysarvo 10 miljoonaa euroa) sekä menopuolella pääosin avustuspetokset. Myös EU-varojen väärin-

Valiokunnan lausunto HaVL 19/2017 vp

käyttöön liittyvät lahjus- ja rahanpesurikokset kuuluisivat EPPOn toimivaltaan, samoin unionipetoksiin erottamattomasti liittyvät rikokset määräytyin edellytyksin.

EPPOn toimivalta ei olisi luonteeltaan yksinomaista, vaan jäsenvaltioiden kanssa jaettua perustuen niin sanottuun otto-oikeuteen, jolloin EPPolla olisi oikeus ottaa tapaus kansalliselta viranomaiselta käsiteltäväkseen. Jäsenvaltion on ilmoitettava unionipetostutkinnan käynnistymisestä EPPolle. Tavoitteena on varmistaa, että unionipetoksiin tyypillisesti liittyvät linkit muissa maissa käynnissä oleviin tutkintoihin eivät jää huomiotta. Ilmoituksen saatuaan EPPO voi käyttää asiassa otto-oikeutta. Jos EPPO käyttää otto-oikeuttaan, se valvoo tutkinnan etenemistä ja sen keskustason hyväksyttäväksi on esitutkintavaiheen päätyttyä esitettävä kansallisella tasolla tehty päätös rikossyytteen nostamisesta. Syytettä ajaa kansallisessa tuomioistuimessa EPPOn valtuutettu syyttäjä kansallisten menettelysäännösten mukaisesti.

Rakenteeltaan EPPO koostuisi keskustasosta ja jäsenvaltiotasosta. Keskustasolla toimisivat kollegio ja kolmijäseniset pysyvät jaostot. Näiden kokoonpanoon kuuluvat viraston toimintaan osallistuvista maista valitut Euroopan syyttäjät. Käytännön syyttämistoiminnan kannalta keskeisin keskustason toimija olisi pysyvä jaosto, joka valvoisi sitä, että tutkinta jäsenvaltiossa käynnistetään ja että se etenee oikeudenkäyntivaiheeseen asti. Jäsenvaltiotasolla EPPOn tehtäviä hoitaisi valtuutettu syyttäjä, jonka asema määräytyisi kansallisen lainsäädännön mukaan.

Myös menettelyn suhteen asetuksen lähtökohtana on, että tutkinta suoritetaan jäsenvaltioiden kansallisen lain mukaisesti, ottaen huomioon myös asetuksen velvoitteet. Asetuksessa on myös säännökset muun muassa tietosuojasta, EPPOn suhteesta muihin EU-virastoihin, EPPOn ulkopuolelle jääviin jäsenvaltioihin sekä kolmansiiin maihin ja hallinnosta sekä talousarviosta.

EPPO rahoitettaisiin EU:n yleisestä talousarviosta. Rahoitusmekanismia selostetaan tarkemmin jatkokirjeen taloudellisia vaikutuksia käsittelevässä jaksossa.

Asetusehdotuksen 65 artiklassa säädetään EPPOn toiminnan avoimuudesta. Sen mukaan EU:n avoimuusasetusta 1049/2001 sovellettaisiin muihin EPPOn asiakirjoihin, paitsi tapausmateriaaliin (case files). Lähtökohtana on, että pääsy tapausmateriaaliin määräytyy tapausta käsittelevän valtuutetun syyttäjän kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Asetusehdotuksessa on tarkastelulauseke (74 artikla), jonka mukaan komissio tekee arviointiraportin asetuksen täytäntöönpanosta ja EPPOn toiminnan tehokkuudesta viimeistään viiden vuoden kuluttua asetuksen soveltamisen aloittamisesta. Raportti päätelmineen esitellään Euroopan parlamentille, neuvostolle ja kansallisille parlamenteille. Raportti on julkinen.

Valtioneuvoston kanta

Euroopan syyttäjänvirastolla on tarkoitus torjua EU-maissa tapahtuvia EU-varoihin kohdistuvia väärinkäytöksiä ja korruptiota. Suomessa EU-varojen väärinkäytökset tutkitaan tehokkaasti, mutta kaikissa muissa EU-maissa näin ei ole. Vaikka syyttäjänviraston tarve suomalaisen rikostutkinnan kannalta on vähäinen, Suomen intressissä on osallistua EU-hankkeeseen, jolla suojataan myös suomalaisten veronmaksajien varoja. Mitä tehokkaammin EU:n budjettia vahingoittaviin rikoksiin ja rikoshyötyyn pystytään muissakin jäsenvaltioissa puuttumaan, sitä enemmän se hyö-

Valiokunnan lausunto HaVL 19/2017 vp

dyttää erityisesti Suomen kaltaisia EU:n nettomaksajavaltioita. Näistä syistä valtioneuvosto katsoo, että EPPOon osallistuminen on Suomen edun mukaista.

Valtioneuvoston EU-vaikuttamisstrategian mukaan unionin budjettia tulee suojata korruptiolta ja muilta petoksilta nykyistä tehokkaammin. Näiden rikosten aiheuttamien taloudellisten menetysten tarkka arviointi on osoittautunut vaikeaksi, mutta varovaisemmatkin arviot osoittavat, että kyse on miljardeista euroista vuosittain. Tilanteen jatkuminen osoittaa, etteivät nykyiset kansalliset eivätkä EU-tason rakenteet toimi riittävän tehokkaasti EU:n budjettiin kohdistuvien petosten ja muiden väärinkäytösten torjumiseksi. Tällä hetkellä puuttuu toimielin, joka voisi velvoittaa jäsenvaltiot tutkimaan EU:n budjettia vahingoittavia rikoksia.

EPPOsta saatava lisäarvo perustuisi ennen muuta siihen, että sillä olisi sitovaa päätösvaltaa suhteessa jäsenvaltioihin sen varmistamiseksi, että EU:n budjettiin kohdistuvat rikokset tutkitaan ja niistä nostetaan syyte kansallisissa tuomioistuimissa. Siten EPPOlla voitaisiin puuttua rikoksiin, joilla on varsin suuri merkitys EU:n varainkäyttöön ja unionin uskottavaan toimintaan ylipäätään.

Suomen asettamat neuvottelutavoitteet EPPOa koskevan asetusehdotuksen sisältökysymyksissä ovat toteutuneet hyvin. EPPO:n rakenne on Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisesti kollegiorakenne, mikä varmistaa sen, että EPPOssa on asiantuntemusta kaikkien osallistuvien jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmistä. Kuten Suomi on edellyttänyt, EPPOon osallistuminen ei myöskään edellytä muutoksia viranomaisten kansallisissa toimivaltajärjestelyissä. Tämä merkitsee sitä, että EPPOon liittyminen ei edellytä Suomessa tutkinnanjohtajan siirtämistä poliisilta syyttäjälle. Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisesti Euroopan syyttäjänvirasto tulee komission ehdotusta merkittävästi vahvemmin toimimaan kussakin maassa kansallisen prosessilainsäädännön mukaisesti. Jos Euroopan syyttäjänvirasto nostaa rikossyytteen, syytettyä ajaa kansallisessa tuomioistuimessa kansallinen EPPO-syyttäjä kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Myös mm. Suomen nykyiseen järjestelmään soveltumaton sovintomenettely eli syytteestä sopiminen rahasummaa vastaan oikeudenkäynnin ulkopuolella on saatu poistettua asetusehdotuksesta ja tilalle on saatu Suomen syyteneuvottelujärjestelmään sovitettavissa oleva artikla.

Valtioneuvosto korostaa toimivaltakysymysten merkittävyyttä ja pitää tärkeänä, että myös neuvoston oikeuspalvelu on vahvistanut, että EPPO:n toimivaltaa koskeva sääntely kunnioittaa perussopimuksen määräyksiä. Suomi on myös muutoin neuvotteluissa saanut täsmennettyä asetustekstin ja sen johdanto-osan muotoiluja varmistuakseen siitä, että toimivaltasääntely on sopusoinnussa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 86 artiklan 1 kohdan oikeusperustan kanssa.

Suomen tavoite EU:n avoimuusasetuksen laajasta soveltamisesta EPPO:n toiminnassa ei ole kaikilta osin toteutunut. Suomi voi edistää laajan avoimuuden toteutumista EPPO:n käytännön toiminnassa vain osallistumalla viraston toimintaan ja sen avoimuusmyönteisen toimintakulttuurin ja sisäisten sääntöjen luomiseen.

Suomelle on perusoikeuksien osalta myös tärkeää, että EPPO:n toiminnassa noudatetaan EU:n perusoikeuskirjan määräyksiä ja myös Euroopan ihmisoikeussopimuksesta johtuvia velvoitteita. Asetusehdotuksessa on viittaukset EU:n perusoikeuskirjaan, rikoksesta epäillyn ja syytetyn vähimmäisoikeuksia koskevaan sekundäärilainsäädäntöön sekä säännökset oikeussuojakeinoista ja

Valiokunnan lausunto HaVL 19/2017 vp

tietosuojasta. Muilta osin perusoikeudet määräytyvät kansallisen lain mukaan. Valtioneuvosto katsoo, että perusoikeuksia koskeva sääntely on asianmukaista.

Suomen neuvottelutavoitteita ja niiden toteutumista on tarkemmin selostettu 4.11.2016 päivätys-
sä U-jatkokirjeessä.

EPPOsta saatavan lisäarvon ja tehokkaan käytännön toiminnan kannalta on olennaista, että mahdollisimman moni jäsenvaltio osallistuu EPPOon. Tämänhetkisten tietojen valossa näyttää siltä, että EPPOon osallistuu 20—21 jäsenvaltiota, mikä tarkoittaa Suomen neuvottelutavoitteiden toteutumista myös laajan osallistujamäärän suhteen.

Valtioneuvosto pitää ensiarvoisen tärkeänä, että asetuksen viiden vuoden kuluttua tapahtuvassa ensimmäisessä arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota saavutettujen taloudellisten hyötyjen kattavaan analyysiin, jonka pohjalta on tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin viraston toiminnan ja rakenteen kehittämiseksi.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Asetusehdotuksessa on kysymys eurooppalaisen syyttäjänviraston (EPPO) perustamisesta. Ehdotuksen tavoitteena on puuttua nykyistä tehokkaammin Euroopan unionin taloudellisia etuja vahingoittaviin rikoksiin. Näitä rikoksia olisivat ns. unionipetosdirektiivissä määritellyt rikokset, joita olisivat lähinnä tulliveropetokset ja vakavat, vaikutuksiltaan rajat ylittävät arvonlisäveropetokset sekä EU-varoihin kohdistuvat avustuspätket. Myös EU-varojen väärinkäyttöön liittyvät lahjus- ja rahanpesurikokset kuuluisivat EPPO:n toimivaltaan, samoin unionipetoksiin erottamattomasti liittyvät rikokset määräytyvät edellytyksin. Komission mukaan näitä rikoksia ei kaikissa jäsenvaltioissa tutkita riittävästi, mistä aiheutuu huomattavia taloudellisia tappioita koko EU:lle. Haasteena on myös se, että usein on kyse rajat ylittävistä rikollisuuksista. Hallintovaliokunta on antanut asiassa tähän mennessä kuusi lausuntoa.

Asetusehdotuksen keskeiset sisältökysymykset

Selvityksen perusteella Suomen neuvottelutavoitteet Suomen kannalta keskeisissä kysymyksissä ovat toteutuneet hyvin. EPPO:n keskustason rakenne on Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisesti kollegiaalinen, mikä varmistaa sen, että EPPOssa on asiantuntemusta kaikkien osallistuvien jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmistä. EPPOon osallistuminen ei myöskään edellytä muutoksia viranomaisten kansallisissa toimivaltajärjestelyissä. Tämä merkitsee sitä, että EPPOon liittyminen ei edellytä Suomessa tutkinnanjohtajan siirtämistä poliisilta syyttäjälle, mitä hallintovaliokunta on pitänyt välttämättömänä reunaehtona. Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisesti Euroopan syyttäjänvirasto tulee komission ehdotusta merkittävästi vahvemmin toimimaan kussakin maassa kansallisen prosessilainsäädännön mukaisesti. Jos Euroopan syyttäjänvirasto nostaa rikossyytteen, syytettyä ajaa kansallisessa tuomioistuimessa kansallinen EPPO-syyttäjä kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Myös Suomen nykyiseen järjestelmään soveltumaton sovintomenettely eli syytteestä sopiminen rahasummaa vastaan oikeudenkäynnin ulkopuolella on saatu poistettua ase-

Valiokunnan lausunto HaVL 19/2017 vp

tusehdotuksesta ja tilalle on saatu Suomen syyteneuvottelujärjestelmään sovitettavissa oleva artikla.

Keväällä 2017 käynnistyneissä tiiviimmän yhteistyön neuvotteluissa, joihin Suomikin on osallistunut, on asetusehdotuksen tekstiin tehty hallintovaliokunnalle esitetyn selvityksen mukaan vain vähäisiä tarkistuksia. Ne ovat liittyneet lähinnä artikloihin 17, 19 ja 20.

Artiklan 17 osalta tiiviimmässä yhteistyössä on keskusteltu siitä, että tekstin lähtökohtana on ollut dynaaminen viittaus unionipetosdirektiiviin. Dynaamisella viittauksella tarkoitetaan sitä, että jos unionipetosdirektiiviä myöhemmin kriminalisointivelvoitteiden osalta muutetaan, mahdolliset uudet kriminalisoinnit tulevat osaksi EPPOn toimivaltaa. Joulukuussa 2016 EPPOn toimivaltaan on asetusehdotuksessa sisällytetty myös vakavat, rajat ylittävät arvonalisäveropetokset. Tähän liittyen puheenjohtajisto on ehdottanut kompromissiksi määritelmää, jonka mukaan arvonalisäveropetosten vakavuutta ja rajat ylittävyyttä koskevat kriteerit kirjataan EPPO-asetukseen. Tästä seuraa, että jos niitä unionipetosdirektiivissä myöhemmin muutetaan, muutosten sisältäminen EPPOn toimivaltaan edellyttää myös EPPO-asetuksen muuttamista. Selvityksen mukaan Suomi on suhtautunut kompromissiin myönteisesti.

EPPOn toimivalta ei olisi luonteeltaan yksinomaista, vaan jäsenvaltion kanssa jaettua perustuen ns. otto-oikeuteen, jolloin EPPOlla olisi oikeus ottaa tapaus kansalliselta viranomaiselta käsiteltäväkseen. Artiklaan 19 sisältyvää jäsenvaltion informatiovelvoitetta on laajennettu koskemaan kaikkia 17 artiklan mukaisia rikoksia. Tarkoituksena on varmistaa se, että EPPO saa riittävästi tietoa sen toimivaltaan kuuluvista rikoksista pystyäkseen arvioimaan toimivallan käyttämistä koskevien kriteerien soveltamista artiklan 20 mukaisesti. Informointivelvoitteella ei ole puututtu EPPOn toimivallan käyttämiseen eikä siihen artiklan 20(5) mukaiseen ratkaisuun, jonka mukaan kansallisilla viranomaisilla on toimivalta ratkaista viime kädessä mahdolliset tulkintaerimielisyydet toimivallan käyttämisessä.

Liitännäisrikosten määrävyyteen artiklassa 20 on tehty vähäisiä tarkistuksia. Uuden sanamuodon mukaan EPPOn on pidättäydyttävä käyttämästä toimivaltaa, jos liitännäisrikoksesta säädetty rangaistusmaksimi on sama tai vähemmän ankara kuin unionipetoksesta. Poikkeuksena on rikos, joka on tehty unionipetoksen tekemistä varten (esim. asiakirjan väärennys). Tällöin rikoksen liitännäinen luonne ei määräytyisi pelkästään rangaistusmaksimin perusteella. Liitännäisyydestä ei näissäkään tilanteissa ole tarkoitus luopua. Tämä selvennettäisiin asetuksen johdanto-osassa. Myös vahinkokriteeripoikkeuksia koskevaa sääntelyä on tarkennettu.

Lisäksi 20 artiklassa on täsmennetty säännöstä, jonka mukaan EPPO voisi jäsenvaltion kansallisen viranomaisen suostumuksella käyttää toimivaltaansa myös muissa artiklassa 17 tarkoitetuissa rikoksissa kuin niissä, joista toimivallan käyttäminen on nimenomaisesti suljettu pois. Säännöksen soveltaminen on edelleen kansallisten viranomaisten harkinnassa. Säännös ei enää edellytä sitä, että suostumuksen antaisi kansallinen syyttäjäviranomainen, vaan myös muu kansallinen viranomainen (esim. Suomessa esitutkintaviranomainen) voisi tulla kysymykseen. Selvityksen mukaan Suomi on kannattanut mainittua toimivaltaista viranomaista koskevaa muutosta. Asiallisesti teksti ei laajene aikaisemmasta versiosta.

Valiokunnan lausunto HaVL 19/2017 vp

Valiokunta on pitänyt tärkeänä sen varmistamista, että sääntely on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 86 artiklan oikeusperustasäännöksen mukainen. Selvityksen mukaan neuvoston oikeuspalvelu on katsonut, että toimivaltasäännökset on edelleen määritelty tarkkarajaisesti ja SEUT 86 artiklaa kunnioittaen. Lisäksi asetuksen johdantoon on saatu Suomen toimivia täsmennyksiä.

EPPOn rahoitus

EPPOn rahoitusmekanismi on täsmentynyt edellisen eduskuntakäsittelyn jälkeen. Jatkokirjelmän mukaan tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista vastaavat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, jollei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan kaikkien jäsentensä yksimielisyydellä toisin päättä. EPPO rahoitettaisiin EU:n yleisestä talousarviosta siten, että kaikki jäsenvaltiot osallistuisivat EPPOn rahoitukseen. Komission viimeisimmän kustannus-hyötyanalyysin perusteella tarkoituksena on, että merkittävä osa henkilöstökustannuksista toteutettaisiin henkilöstösiirroin OLAFista ja Eurojustista. Niille jäsenvaltioille, jotka eivät osallistu EPPOn, suoritettaisiin jälkikäteen mukautusta omia varoja koskevan neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 609/2014 artiklan 11 mukaisesti sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (EU, Euratom) N:o 2016/804.

Hallintovaliokunnalle on toimitettu valtiovarainministeriön laatimat uusimmat laskelmat EPPOn kustannuksista. Laskelmat perustuvat komission uuteen kustannus-hyötyanalyysiin EPPOn vaikutuksista (22.5.2017; WK 5745/2017 INIT). Laskelma on laadittu siltä pohjalta, että Suomi osallistuisi EPPOn toimintaan, mutta Tanska, Irlanti, Unkari, Malta, Alankomaat, Puola, Ruotsi ja Yhdistynyt Kuningaskunta eivät.

Selvityksen mukaan viraston toiminnan normalisoituessa bruttokustannukset olisivat vuodessa noin 20,8 miljoonaa euroa. Jos siirrot muualta (mm. OLAF, Eurojust) huomioidaan, nettokustannukset jäisivät 13,5 miljoonaan euroon vuodessa. Edellä mainittu mukautus lasketaan kuitenkin bruttokustannuksen mukaisesti, joten Suomen kustannukset viraston normaalitilassa (cruising speed -vaihe) olisivat 426 000 euroa vuodessa.

Suomen osallistumisesta aiheutuvat kustannukset toteutettaisiin valtiontalouden kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa. Suomen maksuosuus on tarkoitus kattaa valtion talousarvion Suomen EU-maksuja koskevalta menomomentilta. Selvityksen mukaan osuuden tarkka määrä ei tässä vaiheessa ole tiedossa ja määrä tulee jossain määrin myös vaihtelevaan vuosittain. Myös laskentatapa vaikuttaa. Suomen EU-jäsenyydestä aiheutuvien menojen kokonaismäärä valtion talousarviossa on vajaat 2 miljardia euroa.

EPPOsta arvioidaan aiheutuvan vain vähäisiä kustannuksia Suomen viranomaisten operatiiviseen toimintaan, koska unionipetoksia ei Suomessa tähän saakka juurikaan ole esiintynyt ja, sikäli kuin on esiintynyt, ne on tutkittu. Toisaalta EPPOsta saattaa seurata myös kustannussäästöjä muun muassa siitä, että unionipetoksia tutkittaessa ja syytettäessä valtuutetun syyttäjän kulut maksettaisiin EPPOn budjetista. EPPOssa työskentelevä suomalainen syyttäjä on puolestaan EU-virkamies, joten kaikki hänen kulunsa maksaa unioni.

Valiokunnan lausunto HaVL 19/2017 vp

Johtopäätökset

Hallintovaliokunta pitää tärkeänä Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaamista rikoksilta ja väärinkäytöksiltä. Valiokunta on suhtautunut EPPOon kuitenkin varauksellisesti. Valiokunnan tiedossa ei ole Suomesta tapauksia, joissa ei olisi suoritettu tehokkaasti tutkintatoimenpiteitä tai joissa olisi paljastuneita väärinkäytöksiä jätetty viemättä tutkinnassa eteenpäin. Suomessa tapahtuvan tutkimuksen kannalta EPPOLle ei näyttäisi olevan erityistä tarvetta.

EU:n varoihin kohdistuvat rikokset loukkaavat joka tapauksessa Suomen, muiden jäsenvaltioiden ja koko unionin etua. Erityisesti nettomaksajamaiden, kuten Suomen, intressissä on, että EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin rikoksiin puututaan tehokkaasti myös rikosvastuun keinoin. Keskeistä on se, miten tehokkaasti rikoksia saadaan paljastettua ja selvitettyä jäsenvaltioissa. EPPOsta saatava lisäarvo on erityisesti siinä, että nykyisillä EU-virastoilla ei ole sitovaa päätösvaltaa suhteessa jäsenvaltioihin sen varmistamiseksi, että EU:n budjettiin kohdistuvat rikokset tutkitaan ja niistä nostetaan syyte kansallisissa tuomioistuimissa. EPPolla tällainen olisi. Siten EPPO voi puuttua tehokkaammin tapahtuneisiin väärinkäytöksiin, ja tällä suojattaisiin välillisesti myös suomalaisten veronmaksajien varoja.

Suomen osallistumista puoltaa ennen kaikkea se, että osallistumalla EPPOn toimintaan Suomi osaltaan tehostaa EU:n laajuista toimintaa petosten ja lahjusrikosten torjumiseksi. Suomella on mahdollisuus EPPOssa edistää kansainvälisen viranomaisyhteistyön lisäksi myös viranomaisyhteistyön kehittämistä muissa jäsenvaltioissa. Rajat ylittävien unionipetosten torjunta on vaikeaa ilman saumatonta kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Tästä erityisesti suomalaisilla esituskintaviranomaisilla on vankkaa kokemusta ja osaamista.

Selvityksen mukaan Suomen tavoite avoimuusasetuksen laajasta soveltamisesta EPPOn toiminnassa ei ole kaikilta osin toteutunut. Valiokunta korostaa edelleen avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteita sekä tarpeettoman byrokratian välttämistä. Valiokunta katsoo, että osallistumallaan EPPOon Suomi voi edistää EPPOssa pohjoismaisen avoimen ja tehokkaan hallintokulttuurin omaksumista ja vaikuttaa siihen, millaiseksi EPPOn toiminta käytännössä muodostuu sekä hallinnollisesti että operatiivisesti. Suomalaisilla viranomaisilla on kokemusta esimerkiksi siitä, miten rikosprosessiketjussa rakennetaan tehokkaita ja tarkoituksenmukaisia toimintamalleja.

Valiokunta katsoo valtioneuvoston tavoin, että EPPOsta saatavan lisäarvon ja tehokkaan käytännön toiminnan kannalta on olennaista, että mahdollisimman moni jäsenvaltio osallistuu EPPOon. Selvityksen mukaan EPPOon olisi tämänhetkisen tiedon perusteella osallistumassa parisenkymmentä jäsenvaltiota. Siten tavoite laajasta osallistumismäärästä olisi toteutumassa.

Ottaen huomioon Suomen saavuttaman neuvottelutuloksen sekä muut edellä todetut seikat hallintovaliokunta katsoo kokonaisharkinnan perusteella, että Suomen osallistumista EPPOon voidaan puoltaa.

Valiokunta pitää myös ensiarvoisen tärkeänä, että asetuksen viiden vuoden kuluttua tapahtuvassa ensimmäisessä arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota saavutettujen taloudellisten hyötyjen kattavaan analyysiin, jonka pohjalta on tarvittaessa ryhdyttävä toimenpiteisiin viraston toiminnan ja rakenteen kehittämiseksi.

Valiokunnan lausunto HaVL 19/2017 vp

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 1.6.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

jäsen Timo V. Korhonen kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Kari Kulmala ps
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Vesa-Matti Saarakkala ps
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Kari Tolvanen kok
varajäsen Lasse Hautala kesk
varajäsen Reijo Hongisto ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne